

K5

Zit er muziek in * ICT-samenwerking tussen gemeenten?

Door:

Maarten van Damme & Eric Burger,

senior-adviseurs Doxis

Computable constateerde afgelopen mei met grote stelligheid: 'De meeste Nederlandse gemeenten zijn te klein om het gebruik en het beheer van hun informatiesystemen professioneel te organiseren.' En dat daardoor 'een vorm van onderlinge samenwerking onontkoombaar' is geworden.¹ Een gesprek met Gerard Mentjox (ICT Coördinator K5), werkzaam bij de gemeente Ouderkerk aan den IJssel.

S

Samenwerking in plaats van herindeling

In het sfeervolle dorp Ouderkerk aan den IJssel wandel ik samen met Gerard Mentjox het gemeentehuis uit, de hoek om naar zijn gloednieuwe kantoor. De heer Mentjox is sinds de zomer van 2003 ICT coördinator K5 en in dienst van de gemeente Ouderkerk. Trots toont hij mij het gerenoveerde pand. Een serverruimte met blusinstallatie, airco en grote zoemende kasten. Diverse kant-en-klare maar, nog grotendeels onbezette, werkplekken. Alles staat klaar voor de start van het ambitieuze K5-project.

Vijf gemeenten in de Krimpenerwaard, te weten Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist (de zogeheten K5), hebben besloten een nauwe samenwerking aan te gaan op ICT-terrein. De K5 gemeenten bundelen de krachten op vijf beleidsterreinen, waarbij iedere gemeente een beleidsterrein voor haar rekening neemt. Het gaat om onderwijs (Bergambacht), sociale zaken (Nederlek), automatisering

(Ouderkerk), personeelszaken (Schoonhoven) en openbare orde en veiligheid (Vlist). Samen bedienen zij met 350 ambtenaren 55.000 inwoners. Dit alles wordt gefaciliteerd door de ICT die vanuit Ouderkerk gecoördineerd en beheerd zal gaan worden. De automatisering kan dan meteen op het kwalitatieve niveau worden gebracht van een gemeente van dergelijke omvang. Het is geen van bovenaf opgelegde samenwerking, maar en passant kan zo wel een eventuele herindeling worden voorkomen.

Hoe is het K5 initiatief ontstaan?

Ongeveer drie jaar geleden besloot men tot samenwerking op het gebied van sociale zaken. Dit werd voornamelijk ingegeven door financiële afwegingen. De individuele gemeenten waren namelijk min of meer gedwongen een nieuwe toepassing voor sociale zaken aan te schaffen voor slechts een handvol cliënten. Niet rendabel, maar wel verplicht. Er werd besloten tot samenwerking op het gebied van sociale zaken.

¹ www.computable.nl Computable In bedrijf 30/05/03 nr. 22 pg. 24: 'Meeste gemeenten te klein voor professionele ICT'.

Voortbordurend op dit procédé heeft dit in 2002 geresulteerd in het definiëren van vijf deelprojecten, waarbij iedere gemeente een beleidsterrein voor haar rekening zal nemen.

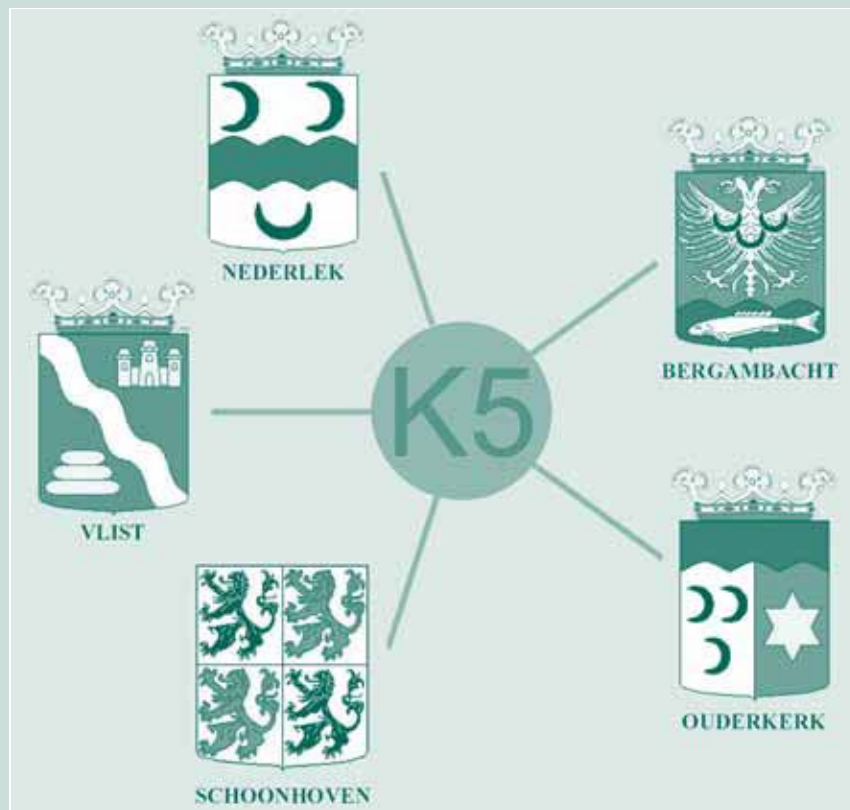
Hoe gaat men precies samenwerken?

Hierover is men in de loop van 2002 gaan nadenken. Mentjox: "Een extern bedrijf heeft ons geholpen met het opstellen van een informatieplan dat in de zomer gereed is gekomen en op dit moment wordt aangeboden aan de diverse raden en colleges. Hierin zijn een aantal uitgangspunten voor samenwerking gedefinieerd. Er dient gestreefd te worden naar standaardisering van hardware en software, primaire applicaties worden centraal gehost in de centrumgemeente en uiteraard moet de efficiëntie van de processen worden verbeterd. De individuele afdelingen ICT worden samengevoegd tot één afdeling van ongeveer 10 fte. Het personeel wordt in eerste instantie gedetacheerd bij de centrumgemeente maar zal gedeeltelijk weer teruggeplaatst worden omdat er sterke behoefte is aan lokale ondersteuning. Doel van de samenwerking is niet zozeer te besparen in fte's maar bijvoorbeeld wel op inkoop van hard- en software. Daarnaast is het de bedoeling processen efficiënter in te richten en elkaar bij vakantie en ziekte beter te vervangen. Uiteindelijk zijn de kosten 'minder meer' dan het geval zou zijn geweest als de gemeenten individueel door zouden gaan."

Wanneer gaat K5 echt van start?

Mentjox: "In principe zijn we al gestart. Momenteel draait SAP en een middelentoeppassing van Pink Roccade op een HP server onder UNIX. We delen de server en de toepassing maar iedere gemeente heeft wel haar eigen database. Daarnaast wordt al intensief samengewerkt op het gebied van de ICT ondersteuning voor de overige beleidsterreinen zoals sociale zaken in Nederlek en de personeelsdienst in Schoonhoven. Op dit moment zijn we intensief bezig met het vormgeven van onze nieuwe organisatie en het gemeenschappelijke netwerk."

De gemeenten hebben afgesproken dat er voor ieder beleidsterrein een apart selectietraject, om tot een definitieve keuze voor een applicatie te kunnen komen, zal worden georganiseerd door de voor dat terrein aangewezen gemeente. Daarbij is een zekere

autonomie toegestaan. Wel zal de toepassing moeten aansluiten op de gezamenlijke infrastructuur. Per 1 januari 2004 gaat alles van start, tenminste als de financiering dan rond is. Formeel gesproken is er namelijk nog niet zoiets als een 'K5 potje'.

Vijf neuzen in dezelfde richting, kan dat wel?

Mentjox: "Ja, niet alleen vanuit een ICT standpunt overigens. Hard- en software zullen langzaam gestandaardiseerd worden en dat zal nog heel wat overleg vergen. Nu zijn er verschillende lokale netwerken. Gaan we naar een Microsoft omgeving of kiezen we voor Open Source platforms en toepassingen? Dan is er het aspect van de verbindingen tussen de gemeenten. Nu gebeurt dit met vrij dure Gemnet-verbindingen met weinig bandbreedte. Een glasvezelnetwerk kost al gauw 1,5 miljoen euro. Straalverbindingen en breedbandopties zijn ook niet goedkoop. We gebruiken een uit de boekhoudwereld afkomstige methode, de inbrengbalans, om de ICT-situatie per gemeente in kaart te brengen. Op bijvoorbeeld 1 januari 2004 wordt per gemeente opgeteld wat men heeft en wat wordt ingebracht aan hard- en software, licenties, middelen, personeel en afschrijvingstermijnen. Vervolgens wordt er een basispakket aan diensten opgesteld en voor iedere gemeente in een dienstverleningsovereenkomst vastgelegd. Dat basispakket zal waarschijnlijk e-mail, kantoorautomatisering, telefoon en primaire toepassingen omvatten. Aanvullende dienstverlening komt in het pluspakket en daar hangt een ander prijskaartje aan."

Gevolgen van harmoniseren van toepassingen

Het harmoniseren van de automatisering zal ook van invloed zijn op werkwijze en producten. Er zal vanzelf aandacht komen voor formulierenbeheer, documentmanagement en workflow. Mentjox: "Ik verwacht dat we al op redelijk korte termijn van bijvoorbeeld vijf naar één circulaire kunnen gaan. Voorsnog concentreren we ons op de ICT-aspecten in de backoffice. We verwachten dat dit traject binnen drie jaar wordt afgerond. Geleidelijk aan zal er meer aandacht ontstaan voor het herinrichten van de frontoffice." De voordelen van deze aanpak worden ook volmondig onderkend door de raadsleden van de betrokken gemeenten. In een recente enquête worden zowel de onvermijdelijkheid van samenwerking, als kwaliteitsverbetering, het voorlopig buiten de deur houden van de herindeling en efficiency en besparingen genoemd. Overigens is van besparingen op formatieplaatsen voorsnog geen sprake.

De automatiseringsmarkt wordt in gemeentenland gedomineerd door Centric IT Solutions en Pink Roccade Civility. Met een beperkt aantal andere spelers zijn ze leverancier van primaire en ondersteunende gemeentelijke systemen als PIV4All, Civision, Globit-VHS, Cipers en LS-GPC. Die leveranciers zullen niet gebaat zijn bij zoveel eendrachtige samenwerking? Mentjox: "Dat valt volgens mij heel erg mee. Leveranciers zullen hun toepassingen verkopen aan minder klanten maar iedere gemeente zal toch ingericht moeten worden. Tot nu toe werken ze goed mee."

Is K5 uniek?

Mentjox neemt aan van niet: "Ik las net ergens dat 58% van de gemeenten al met andere gemeenten samenwerken op een of ander gebied." In het eerder geciteerde Computable werd ook al aangegeven dat de meeste gemeenten te klein zijn om het gebruik en het beheer van hun informatiesystemen professioneel aan te pakken. Een vorm van onderlinge samenwerking is onontkoombaar. In Zuidwest Friesland heeft een groep gemeenten, met ieder gemiddeld 10.000 inwoners, ook de voordelen van ICT-samenwerking ontdekt.² Bolsward, Gaasterlân-Sleat, Lemsterland, Littenseradiel, Nijefurd en Wûnseradiel zullen na een grondige voorbereiding per 1 januari 2004 over één *Gemeenschappelijke Regeling* op ICT-gebied voor de zes deelnemende gemeenten beschikken. Dat houdt in: één bestuur, één afdeling, één centrale locatie en één management. Bij de start zal er nog maar één systeem voor de bedrijfskritische applicaties zijn toegestaan, later ook één systeem voor de kantoorautomatisering en dergelijke. Het Friese samenwerkingsverband constateert eind 2002 onder andere een geringe coördinatie vanuit het rijk bij het stimuleren van ICT-initiatieven. K5 mag dan wel ambitieus en enthousiast van start gaan, het project loopt dus niet helemaal voor de muziek uit. En hoewel de ICT-samenwerking bij gemeenten voorsnog tot doel heeft hard- en software samen te brengen op één locatie onder één beheer, zullen nieuwe initiatieven onvermijdelijk leiden tot verdere integratie van het gemeentelijke productenaanbod.

"Samenwerken op het gebied van ICT; het koppelen van ICT-systemen."

² www.viag.nl/leesmap/congres2002/1 Presentatie door A. van Walstijn, directeur-secretaris Gemeente Nijefurd op VIAG-congres 05/11/02. O.a. over faal- en succesfactoren samenwerking, kengetallen kosten en fte' s.